

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 23139-05-16 לנואל נ' SONY CORPORATION ואח'

תיק חיצוני:

המבקש:

איתי לנואל

נגד

המשיבות:

1. Sony Corporation
2. Toshiba Corporation
3. Samsung Electronics Co., Ltd
4. Toshiba S Samsung Storage Technology Corporation
5. Hitachi Ltd
6. LG Electronics Inc
7. Hitachi - LG Data Storage Inc
8. Koninklijke Philips Electronics N.V

ב"כ המבקש:

עו"ד אורי ברעם; עו"ד יוקי שמש

ב"כ המשיבה 8:

עו"ד יוסי אשכנזי; עו"ד חיים מכלוף; עו"ד אור דיסקין

1

פסק דין בתביעה נגד משיבה 8

2

סנונית ראשונה.

3

בקשה לפי סעיף 18 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2016, לאישור הסדר פשרה

4

בין המבקש ומשיבה 8 (פיליפס או המשיבה).

5

התובענה והשלב הדיוני

6

1. ההליך עודנו מתנהל מול המשיבות 1-7, ולכן נגזרת זהירות מסוימת בקביעות

7

ובמסקנות. עם זאת, המחלוקות העובדתיות והמשפטיות נסקרו בשורה ארוכה (מדי)

8

של החלטות ופסקי דין, ואפנה לרע"א Royal Philips 1152/20 נ' לנואל

9

(20/7/2021); ע"ר (מרכז) Royal Philips 41917-05-19 נ' לנואל (11/12/2019);

10

והחלטות מ-27/3/2019, 2/5/2019, ו19/9/2022.

11

2. המשיבות הן חברות זרות שעיסוקן, בין השאר, ייצור ושיווק רכיבים

12

אלקטרוניים, ובכלל זה כונני תקליטורים אופטיים (Optical Disk Drive),

13

המותקנים במחשבים, קונסולות משחק, נגני מדיה ומוצרים נוספים.

14

3. התובענה הוגשה ב-17/5/2016, בטענה כי המשיבות היו שותפות לקרטל

15

בינלאומי שפעל בחו"ל בשנים 2004-2010, ונקט פעולות שנועדו לפגוע בתחרות בשוק

16

הכוננים האופטיים ברחבי העולם, בין השאר בדרך של תיאום מחירים וחלוקת השוק

17

בין המתחרות. המבקש טען שהקרטל גרם לעלייה במחירי הכוננים האופטיים מעבר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 23139-05-16 לנואל נ' SONY CORPORATION ואח'

תיק חיצוני:

1 למחירים בשוק תחרותי, ואף שהנפגעים הישרירים היו יצרני המוצרים (המחשבים,
2 הקונסולות וכו') שרכשו את הכוננים מן המשיבות, אלו "גלגלו" את עליית המחיר
3 לצרכנים שנדרשו לשלם מחיר גבוה יותר על המוצר הסופי (הנפגעים העקיפים).
4 המבקש מכנה את הפער בין מחיר הכוננים בשוק הקרטליסטי ובין מחירם בשוק
5 תחרותי "פרמיה קרטליסטית" או OverCharge, והוא מעריך אותו ב-10% ממחיר
6 הכוננים, כ-3\$ לכונן בממוצע, וכי 75% ממנו גולגל לצרכן. את הנזק לציבור הצרכנים
7 בישראל אמד בתביעתו ב-149 מיליון ₪, וכיום הוא אומד אותו ב-126 מיליון ₪.

8 4. מקור התביעה בהליכים שנקטו רשויות תחרות בעולם נגד הקרטל, והליכים
9 אזרחיים שהוגשו בחו"ל. משקלם, תוכנם ותוצאותיהם של ההליכים הזרים שנוי
10 במחלוקת, והמשיבות כופרות בהם. אין זה המקום להידרש למחלוקות אלו, ולענייננו
11 די לומר כי תחילת דברים בחקירה של משרד המשפטים בארה"ב, שהפכה גלויה ב-
12 10/2009, והסתיימה בהרשעה ובהסדרי טיעון של חלק מהמשיבות ונושאי משרה בהן;
13 המשכם בהליכים של נציבות התחרות האירופית, שהסתיימו בהטלת קנסות על חלק
14 מהמשיבות, ובערעורים של חלקן לבית המשפט הגבוה לצדק של האיחוד האירופי;
15 וכי במקביל הוגשו מספר הליכים אזרחיים ותובענות ייצוגיות בשם נפגעים ישירים
16 ועקיפים. חלקם הסתיימו בפשרה, וחלקם נדון לגופו. כך, בין השאר, בבקשת האישור
17 הודגש כי תביעת הצרכנים העקיפים בארה"ב אושרה כתובענה ייצוגית, אך בתשובות
18 המשיבות הודגש כי לימים נדחתה תביעה זו לגופה משום שלא הוכח נזק עקיף.

19 5. הקבוצה בשמה הוגשה התביעה היא כל מי שרכש בישראל כונני תקליטורים או
20 מוצרים שמשולבים בהם כוננים כאלו, מ-1/1/2004 ועד-1/1/2010, וצויין כי על פי
21 הידוע אין בישראל לקוחות ישירים של המשיבות, ולכן הקבוצה מונה נפגעים עקיפים
22 בלבד (סעיף 272 לבקשת האישור). עילת התביעה היא מכוח סעיף 2 לחוק התחרות
23 הכלכלית, התשמ"ח-1988 (שאינו עוד נקרא "חוק ההגבלים העסקיים"), ואף שהמבקש
24 ער לתחולתו הטריטוריאלית של החוק הוא טוען שיש להחילו על התנהלות המשיבות
25 בחו"ל מכוח "דוקטרינת ההשפעות", המאפשרת, בתנאים מסויימים, החלה אקס-
26 טריטוריאלית של חוק התחרות על פגיעה בתחרות שלא נעשתה בישראל אך השפיעה
27 על התחרות בישראל. בתגובה לתשובת המשיבות 1-7 לבקשת האישור מתייחס
28 המבקש גם ל"דוקטרינת היישום", ששונה מעט מדוקטרינת ההשפעות (מובהר שוב כי
29 אינני עוסק או מכריע כעת בטענות הצדדים הנותרים בסוגיית הרחבת החזית).
30 לבקשת האישור צורפה חוות דעת כלכלית של מר חנן שרון שבה פורטו המחיר
31 הקרטליסטי והערכת הנזק.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 23139-05-16 לנואל נ' SONY CORPORATION ואח'

תיק חיצוני:

- 1 המשיבות כולן, ופליפס ביניהן, כפרו בכלל טענות המבקש, הן מבחינה עובדתית
2 והן מבחינה משפטית. הדברים פורטו בהרחבה בבקשות, בתשובות, ובהחלטות
3 שעסקו בהליכי ההמצאה שנמשכו שנים רבות.
- 4 פיליפס טוענת (בדומה ליתר המשיבות) כי לתובענה נגדה אין יסוד עובדתי או
5 משפטי ודינה דחייה. בכלל זה נטען כי אין תחולה לדין הישראלי ולא ניתן להחיל את
6 חוק התחרות על התנהלות חברות זרות שאין לה קשר לישראל ולא נועדה לפגוע
7 בתחרות בישראל; כי לא הוצגה תשתית ראייתית לקיומו של הקרטל הנטען, ובוודאי
8 למעורבות פיליפס באותו קרטל; כי אין משקל משפטי או עובדתי לקביעות שנקבעו
9 בהליכים בחו"ל; כי אין ראיה שהקרטל הנטען גרם לעליית מחירים בישראל או שנגרם
10 נזק לציבור בישראל; כי חוות הדעת של המבקש רצופה שגיאות עובדתיות
11 ומתודולוגיות; כי התביעה התיישנה ולמצער הוגשה בשיהוי רב, כשבע שנים מהודעת
12 משרד המשפטים בארה"ב ושנים רבות מן האירועים הנטענים בתביעה; וכי התובענה,
13 וכמוה חוות דעת המומחה מטעם המבקש, התבססה על תביעת הצרכנים העקיפים
14 בארה"ב, אך בחלוף הזמן נמצא כי תביעה זו נדחתה לגופה.
- 15 פיליפס מוסיפה טענות הגנה ייחודיות, ובכלל זה: פיליפס עצמה לא הודתה
16 מעולם במעורבות בקרטל, וקביעות של רשויות האכיפה בחו"ל אינן עוסקות בה אלא,
17 לכל היותר, בחברות בנות של פיליפס שפעלו כישויות משפטיות נפרדות ועצמאיות;
18 בקשת האישור מייחסת לפיליפס אחריות בשל מיזם משותף שהחזיקה עם חברה בשם
19 Lite-on, ולטענתה לא ניתן לייחס לה אחריות בשל אותו מיזם משותף; על-פי קביעות
20 הנציבות האירופית, החברות הבנות של פיליפס לא היו מעורבות בקרטל במשך רוב
21 התקופה הנטענת, כך שהשפעתה, אם קיימת, פחותה משמעותית מיתר המשיבות.
- 22 כל אחד מהצדדים סבור כי הדין והעובדות עימו, אך מתוך שקילת הסיכונים
23 והסיכויים המשפטיים הכרוכים בהליך קיימו הצדדים משא ומתן והגיעו לכלל
24 מסקנה כי טובת העניין והחסכון במשאבים מצדיקים הסדרת מלוא המחלוקות
25 והפלוגתאות שבניהם על דרך הפשרה, והגישו בקשה לאישורו.
- 26 **עיקרי הסדר הפשרה**
- 27 10. הגדרת הקבוצה: "כל מי שרכש בישראל כונני תקליטורים או מוצר שבו שולב
28 כונן תקליטורים (לרבות מחשבים, נגני CD, DVD ועוד), בתקופה שתחילתה ביום
29 1.1.2004 (לכל המאוחר) וסיומה ביום 1.1.2010".
- 30 11. פיצוי לחברי הקבוצה: המשיבה תפצה את חברי הקבוצה בסך כולל של
31 750,000 דולר ארה"ב (כ-2,850,000 ₪). סכום זה משקף את חלקה היחסי של פיליפס
32 בנזק הנתבע בתובענה, כולל מקדם סיכון ופשרה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 23139-05-16 לנואל נ' SONY CORPORATION ואח'

תיק חיצוני:

12. נוכח הזמן הרב שחלף מאז הסתיים הקרטל הנטען לא ניתן לאתר את חברי הקבוצה, וממילא מדובר ברוב מכריע של אזרחי המדינה, ולכן הוסכם כי סכום הפשרה יועבר לקרן לניהול ולחלוקת כספים שהוקמה מכוח סעיף 27א לחוק תובענות ייצוגיות.
13. מסמכים ומידע: בנוסף לתשלום הכספי המשיבה התחייבה להעביר לב"כ המבקש מסמכים מהותיים מהתביעה הייצוגית שהוגשה בארה"ב וכן מסמכים שגולו על ידה במסגרת הליכי גילוי המסמכים באותה תובענה. כמו כן הסכימו הצדדים כי כל עוד מתנהלת התובענה נגד יתר המשיבות, יוכלו ב"כ המבקש לפנות לעו"ד ממשרד עורכי דין חיצוני מטעם המשיבה, שליווה את המשיבה בתביעה הייצוגית שהוגשה בארה"ב, לקבלת מענה על שאלות. המבקש יוכל לפנות מספר פעמים כאשר הזמן המצטבר של השיחות לא יעלה על 12 שעות ולתקופה של עד שנתיים ממועד אישור הסכם פשרה זה בפסק דין חלוט. בנוסף, ככל והמבקש יזדקק לכך בהמשך ניהול התובענה, יוכל לשלוח למשיבה באמצעות משרד בא כוחה, רשימת שאלות באורך והיקף סבירים, והמשיבה תעשה מאמץ להשיב על שאלות אלה. הובהר כי האמור לעיל לא יחייב את פיליפס לספק מסמכים או מידע באופן שעלול להפר דין כלשהו, צו משפטי, הוראה של רשות מוסמכת או מגבלת סודיות כלשהי שחלה בקשר עם מסירת המסמכים ותוכנם ו/או המידע בארץ ובכל מדינה אחרת. המבקש התחייב לעשות שימוש במסמכים ובמידע אך ורק לצרכי התובענה דן.
14. ויתור על תביעות ומעשה בית דין: עם אישור הסדר הפשרה, יתגבש אוטומטית מעשה בית דין באשר למשיבה 8 כלפי חברי הקבוצה, וזאת בכל ענייני בקשת האישור. חברי הקבוצה מוותרים באופן סופי ומוחלט, כלפי המשיבה, על כל ענייני בקשת האישור, לרבות כל עניין ו/או עילת תביעה ו/או טענה ו/או דרישה הכלולים בבקשת האישור והתובענה. עוד הובהר כי עם קיום התחייבויותיה של פיליפס לפי הסכם הפשרה יחול מעשה בית דין לגביה ולגבי כל גורם אחר בקבוצת פיליפס, לרבות בעלי מניות, חברות בנות, חברות קשורות, חברות מסונפות, וכן דירקטורים, נושאי משרה ועובדים, בכל אחת מהחברות האמורות, בקשר עם כל הטענות, העילות והסעדים הנזכרים והנובעים מן התביעה והמסכת העובדתית.
15. גמול, החזר הוצאות ושכר טרחה: הצדדים המליצו על גמול בסך \$10,000, בתוספת מע"מ אם וככל שיש לשלמו; על שכ"ט בסך \$130,000 (כ-494,000 ₪) + מע"מ לבאי כוח המבקש; ועל החזר הוצאות בסך \$10,000 + מע"מ כדיון.
16. הצדדים ביקשו פטור ממינוי בודק.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 23139-05-16 לנואל נ' SONY CORPORATION ואח'

תיק חיצוני:

פרסום והתנגדויות

17. ההסכם פורסם ב- 10/8/2023.

18. לא הוגשו התנגדויות.

הודעת היועצת המשפטית לממשלה והתייחסות הצדדים

19. ב- 18/12/2023 הוגשה הודעה בהתאם לסעיף 18 (ד) לחוק תובענות ייצוגיות.

ולפיה הגורמים המקצועיים במשרד המשפטים סבורים כי בנסיבות המקרה דנן יש

למנות בודק כנדרש בסעיף 19 (ב) לחוק תובענות ייצוגיות, על מנת שיבחן את

הגינותו וסבירותו של הסדר הפשרה. עמדה זו נסמכת על מספר טעמים: (א) סכום

הפשרה מבוסס על נתונים כלכליים אשר בחינתם מצריכה מומחיות שאינה משפטית;

(ב) הפיצוי המוסכם הוא כ-2.2% בלבד מן הנזק אותו מעריך המבקש ויש לבדוק זאת;

(ג) מאחר וההליך נמשך מול המשיבות האחרות מינוי בודק בשלב הנוכחי לא יגרום

לעיכוב ניכר. (ד) קיימת חשיבות למינוי בודק נוכח ההשלכות האפשריות של הסדר

פשרה זה על הסדרי פשרה עתידיים עם המשיבים הנוספים בהליך, שכן מדובר בהסדר

פשרה ראשון בתיק שבהשוואה אליו יבחנו יתר הסכמי הפשרה שיושגו.

20. הצדדים התייחסו לסוגיית הבודק בבקשה לאישור הסדר פשרה, במענה

להודעת היועמ"ש, ובדיון שהתקיים ב-10/1/2024. לטענתם בנסיבות המקרה יש

לפטור ממינוי בודק, שכן סכום הפשרה אינו מבוסס רק על נתונים כלכליים אלא

בעיקר על הערכת סיכונים וסיכויים עובדתיים ומשפטיים, שבודק לא יוכל לסייע

בבחינתם, לרבות טענות ההגנה הייחודיות של פיליפס, והעובדה שתביעת הצרכנים

העקיפים בארה"ב, עליה נסמכת התביעה הנוכחית, נדחתה. בנוסף ההסדר מתחשב

בחלוף הזמן, בהסכמתה של המשיבה לסייע למבקש במידע ומסמכים, דבר שצפוי

להועיל לחברי הקבוצה, ובעובדה שלא ניתן להשיב השבה ישירה לחברי הקבוצה.

הצדדים הוסיפו וטענו כי הסכם הפשרה משקף תמורה גדולה יותר לקבוצה מן ההסכם

שהושג תביעה המקבילה בקנדה, וכן הם מפנים לת"צ 42389-01-16 זילברברג נ'

Panasonic (16/6/2022 ו-29/12/2022) שם ניתן פטור ממינוי בודק בנסיבות דומות.

הסכם הפשרה מאושר

21. סעיף 19 (א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט לא יאשר הסדר

פשרה אלא אם כן מצא, כי ההסדר ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי

הקבוצה, ואם הבקשה לאישור הסדר הפשרה הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית

– גם כי קיימות, לכאורה, שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 23139-05-16 לנואל נ' SONY CORPORATION ואח'

תיק חיצוני:

- 1 חברי הקבוצה וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה
2 במחלוקת בנסיבות העניין".
- 3 22. קיימות, לכאורה, שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי
4 הקבוצה, ובכלל זה קיומו של קרטל, היקפו, מעורבותה של פיליפס בקרטל וחלקה בו,
5 השפעת הקרטל על צרכנים עקיפים וזכותם של צרכנים עקיפים לסעד, תחולת הדין
6 הישראלי על קרטל בחו"ל, וקיומה של דוקטרינת ההשפעה שטרם נדון בישראל,
7 השפעתו של הקרטל הנטען במדינת ישראל והשאלה אם גרם לעליית מחירים של
8 מוצרי הקצה, קיומו של נזק לחברי הקבוצה, ושיעורו של הנזק.
- 9 23. השאלה היא אפוא האם ההסכם הוא לטובת חברי הקבוצה, וסוגיה זו כרוכה
10 בשאלת הצורך מינוי הבודק או הפטור ממנו. אקדים ואומר כי מצאתי לפטור ממינוי
11 בודק, וכי בנסיבות העניין הסכם הפשרה הוא לטובת חברי הקבוצה. אוסיף כי באופן
12 כללי סיומם של הליכים מסוג זה, שעוסקים במעשים שאירעו לפני שנים רבות, בפשרה
13 מוקדמת ככל הניתן הוא גם הדרך היעילה וההוגנת להכרעה, הן מבחינת חברי
14 הקבוצה (שממילא לא יזכו להשבה ישירה), הן מבחינת תכלית חוק תובענות
15 ייצוגיות, והן מבחינת התועלת הציבורית והעומס על בתי המשפט. אמנם אין לתגמל
16 מצב שבו הליכים מתעכבים שנים ארוכות בסוגיית ההמצאה, ואז מסתיימים בסכום
17 מופחת משום ש"ההליך ישן" או שהעוול קרה מזמן, ברם יש לשקול בכל מקרה לגופו
18 אם טובת חברי הקבוצה היא בקבלת פיצוי מוקדם ומובטח בפשרה, או פיצוי
19 פוטנציאלי גבוה יותר, אך מאוחר ומסוכן בפסק דין. במקרה הנוכחי הפשרה עדיפה.
- 20 24. בתמצית, ומבלי לקבוע קביעות סופיות לבעלי הדין הנותרים, אומר כי המבקש
21 הציג סוגיה חשובה וראיות לכאורה, וכי יש בהליכים הזרים שהוצגו כדי לחזק את
22 טענתו לקיומו של קרטל, ולכך שהקרטל גרם לעלייה במחירי הכוננים האופטיים,
23 לפחות לצרכנים הישירים. יתרה מכך, כפי שהובהר לצדדים קשה לקבל מצב שבו
24 צרכנים בארה"ב, באיחוד האירופי ובמדינות נוספות, מקבלים פיצוי, בין בשל פעילות
25 רשויות התחרות במדינות אלו ובין בשל כוחן הכלכלי של המדינות, בעוד שתושבי
26 ישראל לא יזכו לפיצוי מן הסיבות ההפוכות. המשיבות טוענות כי הקביעות בחו"ל
27 חסרות משקל, וכי על המבקש להוכיח מחדש קיומו של קרטל. אין זה המקום לדון
28 בטענות אלו, ולצורך הדיון עתה אניח, מבלי לקבוע מסמרות, שהמבקש עמד בנטל
29 להוכיח קרטל ועליית מחירי כוננים לצרכנים ישירים בחו"ל. אלא שבכך אין די, שכן
30 על מנת לזכות בסעד על המבקש לצלוח שתי משוכות גבוהות נוספות – אחת היא
31 תחולת הדין הישראלי על התקשרות בין חברות שפעלו בחו"ל לפי דין אחר, ושניה
32 היא עליית מחירים בישראל כתוצאה מהקרטל ופגיעה בצרכנים העקיפים בארץ.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 23139-05-16 לנואל נ' SONY CORPORATION ואח'

תיק חיצוני:

25. המשוכה הראשונה היא משוכה משפטית שטרם הוכרעה בבית המשפט העליון –
מתי ואם בכלל ניתן להחיל את חוק התחרות הכלכלית הישראלי על חברות זרות
המתנהלות בחו"ל? הקושי בהחלת חוק מקומי על חברות המתנהלות במדינה ולעתים
במספר מדינות זרות, לפי מערכות חקיקה שונות, ברור ומובן. אולם עם התפתחות
הסחר הבינלאומי, נתגלה כי לפעילות אנטי תחרותית במדינה אחת עשויה להשפיע על
התחרות והמחירים במדינה אחרת, ולכן פותחו דוקטרינת ההשפעות ודוקטרינת
היישום המאפשרות החלה אקס-טריטוריאלי מוגבלת של דיני ההגבלים העסקיים.
קיימים "רמזים" למכביר לכך שדוקטרינות אלו, שאומצו ברוב שיטות המשפט,
ימצאו מקומן גם במשפט הישראלי, אך סוגיה זו עדיין לא הוכרעה (רע"א 6646/19
ד.ל.פ.י. נ' MAN (12/10/2021); רע"א UBS 7787/21 נ' גרטלר (6/4/2022)), וגם לא
נקבעו התנאים להחלתו. כך, למשל, סביר שלא כל השפעה אגבית ושולית על השוק
הישראלי תצדיק החלה אקס-טריטוריאלי של החוק הישראלי, וכי המבקש יידרש
להוכיח כוונה להשפיע ישירות על השוק הישראלי, ובקרטל שלא כוון לישראל –
השפעה מהותית על השוק (השוו: החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים "קביעה
לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר הסדר כובל
בין יצרניות מסדרי מתח מבודדי גז (16/9/2013), שם הקרטל כוון לשוק הישראלי;
ת"צ (מחוזי מרכז) 31367-09-16 ד.ל.פ.י. נ' MAN (החלטה מ-8/9/2019, שבוטלה
בבית המשפט העליון, אך סקרה את דוקטרינת ההשפעות ואימצה אותה למשפט
בישראל); ת"צ (מחוזי מרכז) 16038-10-21 ברק נ' Master Card (9/8/2022);
ומאמרו המקיף של תמר אינדיג ומיכל גל "דוקטרינת ההשפעות כבסיס לתחולה חוץ-
טריטוריאלי של חוק התחרות" עיוני משפט מה 317 (2022)).

26. המשוכה השנייה היא הצורך להראות כי הקרטל השפיע (כנראה השפעה מהותית)
על התחרות ועל המחירים בישראל, ומה שיעורה של אותה השפעה. המבקש מעלה
טענות כבדות משקל, מציג חוות דעת כלכליות, וטוען כי עליית מחיר הכוננים בתחילת
שרשרת הייצור מובילה בהכרח לעליית המחיר שמשלם הצרכן על המוצר הסופי. טענה
זו נשמעת אמנם סבירה והגיונית, אך המשיבות טוענות כי מסקנת המבקש אינה
מתחייבת המציאות, שכן מחיר המוצר הסופי לצרכן מושפע ממכלול מרכיבים, ובהם
הרווח שגובה כל גורם בשרשרת הייצור והשיווק, התחרות בשוק המוצר הסופי (שוק
המחשבים והקונסולות), והמס שגובה המדינה. לפי גישה זו הפרמיה הקרטליסטית,
גם אם קיימת, "נבלעת" בשרשרת הייצור והשיווק, ולא ניתן לזהות איזה חלק ממנה,
אם בכלל, "גולגל" לצרכן. כך, למשל, אם שוק המחשבים הניידים במדינה מסוימת
הוא שוק תחרותי, יתכן שיצרן מחשבים (שהוא הנפגע הישיר), יבחר לספוג את
הפרמיה הקרטליסטית על מחיר הכונן, ויקזז אותה מן הרווח; ומנגד אם שוק

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 23139-05-16 לנואל נ' SONY CORPORATION ואח'

תיק חיצוני:

- 1 המחשבים הניידים נשלט על ידי שחקן דומיננטי, הוא עצמו יגבה מחיר גבוה ממחיר
2 שוק ללא קשר למחיר הכוון. כך או כך נתקשה לומר איזה חלק במחיר המוצר הסופי,
3 אם בכלל, הושפע מהקרטל ולא מגורמים אחרים. הדיון בטענות אלו הוא דיון כלכלי
4 מורכב, המחייב חקירת מומחים, ואולי מינוי מומחים מטעם בית המשפט, ומובן שלא
5 ניתן לדון בו עתה, ברם אזכיר כי בארה"ב נדחתה תביעת הנפגעים העקיפים בטענות
6 דומות ובשל הקושי להוכיח נזק לצרכני הקצה.
- 7 27. ניכר אפוא כי לתביעה חוזקות רבות, אך גם סיכונים לא מבוטלים, והסדר
8 המתחשב בסיכונים ובסיכויים וממקנה לציבור פיצוי לא מבוטל הינו הסדר סביר
9 והגיוני. לכך יש להוסיף מספר נתונים אשר מחזקים את הצורך בפשרה ומבהירים את
10 יתרונותיה בנסיבות העניין: אחד, הקרטל נפסק לפני למעלה מ-14 שנים, כך
11 שהתובענה לא תועיל לתיקון העתיד אלא לכל היותר לפיצוי בגין העבר הרחוק. שני,
12 הקרטל לא כוון לשוק הישראלי, ותכלית ההרתעה שביסוד חוק תובענות ייצוגיות
13 כבר הושגה ברובה בפעולותיהן של רשויות התחרות בחו"ל. שלישי, לא ניתן לזהות
14 את חברי הקבוצה ולבצע השבה בפועל. רביעי, מאחר וחברי הקבוצה הם כלל הציבור
15 בישראל, הנזק המקסימלי לכל חבר, אם נקבל את טענות המבקש במלואן, הוא כ-13
16 שקלים לאדם, וזאת בגין אירועים שקרו לפני 20 עד 14 שנים מהיום. כלומר – התועלת
17 לכל חבר בקבוצה אינה גבוהה, וגם שיקול ההרתעה אינו מרכזי, וכל אלו מובילים
18 למסקנה כי סיום ההליך בדרך של פשרה, שתקנה לציבור הישראלי, באמצעות הקרן,
19 סכום לא מבוטל, הוא הדרך הנכונה והיעילה לטובת חברי הקבוצה.
- 20 28. נותרה שאלת שיעור הסכום המוסכם ומינוי הבודק, ואף שטענות המדינה אינן
21 משוללות יסוד, נמצא כי במקרה הנוכחי יש טעמים טובים ומיוחדים לפטור ממינוי
22 בודק: ראשית, הבודק לא יוכל לאמוד את הסיכונים ואת מקדם הפשרה. שנית, הבודק
23 יוכל, אולי, לבדוק את היקף מכירות הכוונים בשוק הישראלי בתקופה הרלוונטית
24 ואת חלקה של פיליפס בשוק, אך יתקשה לבדוק בשלב דיוני זה את מחלוקות הליבה
25 בהליך, כמו שיעור הפרמיה הקרטליסטית והיקף גלגולה לצרכן העקיף. בנוסף יתקשה
26 לבדוק את טענותיה הייחודיות של פיליפס לרבות הטענה כי חלקה בקרטל היה
27 לתקופה קצרה בלבד מבלי לבדוק את כלל הטענות בהליך. מינוי בודק משמעו,
28 בנסיבות הקיימות, מינוי מומחה מטעם בית המשפט לבדיקת כלל טענות הצדדים
29 בהליך, ומאחר ומדובר בקרטל יהא עליו לבדוק ולהכריע כבר עתה לגבי טענות המבקש
30 ויתר המשיבות שאינם צד להסכם הפשרה. שלישית, כפי שהבהירו הצדדים, סכום
31 הפשרה מבוסס על פשרות בחו"ל, לרבות הפשרה שאושרה בתביעה דומה בקנדה,
32 בהתאמה להיקף האוכלוסייה בישראל. רביעית, בשים לב למכלול הנתונים שפורטו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 23139-05-16 לנואל נ' SONY CORPORATION ואח'

תיק חיצוני:

1 למעלה בסוגיית הסדר הפשרה, ובכלל זה התועלת הממוצעת לחברי הקבוצה, סוגיית
2 ההרתעה, וחלוף הזמן, ספק אם מינוי בודק יביא תועלת משמעותית לחברי הקבוצה.
3 29. נוכח כל אלו ניתן פטור ממינוי בודק. הפיצוי משקף אמנם אחוז נמוך מהנזק
4 הנתבע, אך מדובר בהערכת התובע שמוכחשת מכל וכל על ידי המשיבות (שכבר הגישו
5 חוות דעת משלהן), ומכאן שהדרך להוכחת הנזק הנתבע עוד ארוכה. לפיכך נמצא כי
6 הסדר הפשרה, לרבות הסכום שהוסכם בו, הוגן, סביר, מתחשב בעניינם של חברי
7 הקבוצה, משקף את נסיבות ההליך ואת הסיכונים, תואם את יעדי חוק תובענות
8 ייצוגיות, ומהווה את הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין.
9 מטעמים אלו כולם הסדר הפשרה מאושר.

10 גמול, שכר טרחה והחזר הוצאות

11 30. הצדדים המליצו על גמול בסך \$10,000 (כ-1.33% מהפיצוי), בתוספת מע"מ
12 אם יש לשלמו, ועל שכ"ט בסך \$130,000, ובערכים ישראלים כ-494,000 ₪ (כ-17.33%
13 מהפיצוי) + מע"מ. שיעורים אלו תואמים את מה שנקבע בע"א 2046/10 עזבון המנוח
14 שמש נ' דייכרט, פ"ד סה(2) 681 (2012), אם כי, כפי שהובהר לאחרונה ברע"א
15 2957/17 סופרגז נ' שוורצמן (17/3/2024), הם אינם מחייבים, ואת השיקולים שנמנו
16 בסעיפים 22 ו-23 לחוק תובענות ייצוגיות. התביעה העלתה סוגיה ציבורית חשובה,
17 ואם תתקבל משמעות הדבר שהקרטל השפיע על יוקר המחיה של כל אדם בישראל.
18 המבקש נטל סיכון לא מבוטל והוציא הוצאות ניכרות. והעמל שעמלו באי כוחו במשך
19 השנים הארוכות בהן התברר ההליך עד-כה (סופו מי ישורנו) רב. בנסיבות אלו,
20 ובהתחשב בתועלת לציבור, הסכומים סבירים ומשקפים את השקעת המבקש ובאי
21 כוחו ואת השיקולים שנקבעו בחוק ובפסיקה.

22 31. אוסיף כי אחד החששות המרכזיים בתובענה ייצוגית הוא בעיית הנציג,
23 והאפשרות שהמבקש ובאי כוחו יעדיפו פשרה הממקסמת את תועלתם האישית על
24 חשבון חברי הקבוצה. לא התרשמתי כי חשש זה מתקיים בענייננו, וניכר כי המבקש
25 ובאי כוחו פועלים למקסום התועלת לקבוצה (אם כי, כפי שצוין למעלה, לעתים טובת
26 הקבוצה היא קבלת פיצוי מוקדם ומובטח, ולא פיצוי פוטנציאלי גבוה יותר, אך
27 מאוחר ומסוכן).

28 32. נוכח כל אלו הגמול ושכר הטרחה המומלצים מאושרים, אך מובהר כי אלו
29 ישולמו 30 ימים לאחר קבלת אישור על העברת הכספים נושא הפשרה לקרן.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 23139-05-16 לנואל נ' SONY CORPORATION ואח'

תיק חיצוני:

1 33. בנוסף, מאושר החזר הוצאות בסך \$10,000 + מע"מ כדין. סכום זה סביר ביחס
2 לעלות ההליכים, כולל חוות הדעת, תרגום המסמכים לצורך המצאתם לחו"ל,
3 והוצאות נוספות בשנותיו הרבות של ההליך.

סוף דבר והוראות להמשך

4
5 34. הסדר הפשרה מול משיבה 8 מאושר וניתן לו תקוף של פסק דין.
6 35. הצדדים יפעלו בהתאם לדין, לרבות לפי סעיפים 25(א)(4)(T) לחוק תובענות
7 ייצוגיות והתקנות מכוחו. נוסח ההודעה השנייה שצורפה להסכם הפשרה מאושר.
8 גודל האותיות בפרסום לא יפחת משלושה מ"מ. בנוסף, ובהתאם לפסיקת בית המשפט
9 העליון, יש לפרסם את הסכם הפשרה באתר האינטרנט של המשיבה בישראל. עדכון
10 על הפרסומים יוגש לתיק בית המשפט.

אחרי סוף

11
12 36. הפילוסוף הדגול אריסטו לימדנו כי כפי שסנונית אחת אינה מבשרת את בוא
13 האביב, יום אחד של אושר אינו הופך אדם למאושר (to be happy takes a complete
14 lifetime; for one swallow does not make spring, nor does one fine day; and
15 similarly one day or a brief period of happiness does not make a man
16 and happy supremely blessed ; ואעיר כי בישראל הסנוניות מבשרות את בוא
17 הסתיו, כך שהביטוי נשמע קצת פחות אופטימי). המשל והנמשל ברורים. הסכם פשרה
18 אחד אינו מבשר את סיום ההליך, אך ראוי כי כל הצדדים הנותרים ישקלו את
19 תועלתיו ויתרונותיו, בוודאי הליך ישן שבו העוול שהיה חדל, התועלת לכל חבר
20 בקבוצה אינה גבוהה, ההוצאות שהוצאו ושעוד יוצאו גדולות, והסיכונים גבוהים
21 לשני הצדדים. וגם זאת לימדנו אריסטו, והרמב"ם בעקבותיו – כי לעתים מוטב ללכת
22 בדרך האמצע, אותו שביל זהב שפירושו אמצע המתון וריחוק מהקצוות קיצוניים.
23 ואף דרך האמצע אינה בהכרח פשרה, ראוי לשקלה.

24
25 ניתן היום, י"ט ניסן תשפ"ד, 27 אפריל 2024, בהעדר הצדדים.

26
27
28 רמי חיימוביץ, שופט

